

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos CXXXVII. — Izdan in razposlan 30. dne julija 1918.

Vsebina: (Št. 270—274.) 270. Zakon o varovanju pravic udov bratovskih skladnic v času njihovega vojaškega službovanja v sedanji vojni. — 271. Zakon, s katerim se raztezajo določila § 9 zakona o bratovskih skladnicah z dne 28. julija 1889. l. na ude bratovske skladnice, ki opravljajo v sedanji vojni Nemški državi neposrednje ali posrednje vojne, zdravstvene in slične službe. — 272. Ukaz o začetku uradovanja okrožnega sodišča v Pulju. — 273. Ukaz o obliki uravnavi porabljanja žita in mlinskih izdelkov. — 274. Ukaz o narejanju tobačnih nadomestil in pridatkov od 1. dne avgusta 1918. l. počenši in o porabljanju kolkovnic za plačevanje dopustnine za tobačna nadomestila.

270.

Zakon z dne 24. maja 1918. l.

o varovanju pravic udov bratovskih skladnic v času njihovega vojaškega službovanja v sedanji vojni.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora zaukazujem tako:

§ 1.

Udom bratovskih skladnic, ki so odrinili v vojaško službovanje, je zaračuniti na članstvo — ako v štirih mescih po koncu tega službovanja zopet vstopijo v bratovsko skladnico — čas, ki so ga prebili v vojaškem službovanju v sedanji vojni in za čigar odmero je merodajen § 11.

Ako vstopi ud bratovske skladnice v teku gornjega roka v delo pri rudarstvu (§ 131 o. r. z.), pri čigar bratovski skladnici je bil v času svojega odhoda v vojaško službovanje zavarovan za preskrbnino, nadaljuje zavarovanje pri preskrbninski blagajnici, ne da bi se zvišal prispevek in ne da bi tisti, ki so temu zavezani, dodatno plačali prispevek za čas pretrganja.

Ako vstopi ud bratovske skladnice v gornjem roku v delo pri drugem rudarstvu, mu je dano na voljo, da nadaljuje svoje preskrbninsko zavarovanje pri bratovski skladnici rudarstva, v čigar delo je prestopil, ali da ostane za preskrbnino

zavarovan pri bratovski skladnici, kateri je pripadal v času svojega odhoda v vojaško službovanje. V prvem primeru naj velja ob vzprejemu v bratovsko skladnico za preračun preskrbninskega pričakovanja in prispevka za starost uda ob vstopu njegova starost 25. dne julija 1914. l. ali, ako je pozneje odrinil v vojaško službovanje, njegova starost ob odhodu v vojaško službovanje. V naslednjem primeru se uporabljajo na uda bratovske skladnice določila drugega odstavka. On obdži preskrbninske zahteve, ki mu gredo zanj, za njegovo vdovo in njegove sirote do bratovske skladnice, kateri je pripadal v času svojega odhoda v vojaško službovanje, tej bratovski skladnici pa mora tudi plačevati predpisane prispevke za preskrbninsko zavarovanje on in posestnik rudnika, k čigar rudarstvu je prestopil. Pri bratovski skladnici, obstoječi v tem rudarstvu, je ud bratovske skladnice zavezan le bolniškemu zavarovanju.

§ 2.

Preskrbovancem bratovskih skladnic, ki so odrinili v vojaško službovanje, se sme preskrbnina ustaviti le tedaj, ako je dokazana njihova popolna pridobitna sposobnost po določilih ustava bratovske skladnice.

§ 3.

Ako postane ud bratovske skladnice v času ali zaradi vojaškega službovanja v teku enega leta po končanem službovanju nesposoben za pridobitno

bivanje, mu gre, tudi če čas odbitka (§ 14, številka 2, zakona z dne 28. julija 1889. l. [drž. zak. št. 127]) še ni dovršen, pravica zahtevati od tiste bratovske skladnice, kateri je pripadal do svojega odhoda v vojaško službovanje, preskrbnino za invalida, ki bi mu pristojala po ustavu bratovske skladnice, ako bi bil nadalje ud do časa, ko je postal nesposoben za pridobitek. Ta preskrbnina za invalida pa ne sme v nobenem primeru znašati manj nego 200 K na leto.

Kake vojaške preskrbnine se ne smejo zaračunati na preskrbnino za invalida, kolikor jo je plačevati iz preskrbninske blagajnice bratovske skladnice.

Za presojo, ali je dana pridobitna nesposobnost uda bratovske skladnice, veljajo predpisi zakona z dne 28. julija 1889. l. (drž. zak. št. 127) in ustava bratovske skladnice, kateri je pripadal ud bratovske skladnice do svojega odhoda v vojaško službovanje.

Preskrbnina gre udu od časa končanega vojaškega službovanja naprej, ako se v postopanju ob podelitvi preskrbnine ne pokaže morda poznejši čas za pripad preskrbnine.

§ 4.

Zaostali (žene in otroci) v vojni padlega ali v času ali zaradi njegovega vojaškega službovanja umrlega uda bratovske skladnice imajo, tudi če še ni prebil časa odbitka, pravico do preskrbnin zaostalih, ki bi jim šle po ustavu bratovske skladnice, ako bi bil ostal ud do svoje smrti.

Isto pravico do preskrbnine imajo, ako so dani drugi pogoji, svojci (žene in otroci) uda bratovske skladnice, ki se je pograšil pred sovražnikom, dokler se pograšanec ne prikaže zopet. Ta pravica do preskrbnin se prične z dnem pripada vojaških preskrbnin.

Kake vojaške preskrbnine se ne smejo zaračunati na preskrbnine zaostalih (svojcev), kolikor jih je plačevati iz preskrbninske blagajnice bratovske skladnice.

§ 5.

Razveza službenega razmerja pri rudarskem obratu (§ 131 o. r. z.) nima za posledico, da bi dotičnik nehal biti ud bratovske skladnice, ako se je razmerje razvezalo ne več nego štirinajst dni, preden je bil ud bratovske skladnice privzet na vojaško službovanje, razen ako se službeno razmerje očitno ni razvezalo zaradi tega, ker se dotičnik privzame na vojaško službovanje.

Ugodnosti po § 3 ne gredó, ako je ud bratovske skladnice po svoji krivdi izgubil pravico do vojaških preskrbnin.

§ 6.

V času vojaškega službovanja in dotlej, da potečejo štiri meseci po njegovem koncu, ni dopustno izplačati rezervni (imovinski) delež, ki se je dejal na stran za uda bratovske skladnice.

Ako se je vendar izplačal rezervni (imovinski) delež, se s tem po naslednjih predpisih ne kratijo zahteve po tem zakonu.

Kadar se likvidirajo v § 3, odstavek 1, ter v § 4, odstavek 1 in 2, oznamenjene preskrbninske zahteve, je zaračunati morda že izplačane rezervne (imovinske) deleže. Za ta zaračun je na zahtevanje uda bratovske skladnice ali njegovih zaostalih dovoljevati mesečne obroke, kojih višina ne sme presegati četrte mesečnega preskrbninskega zneska. Isto ugodnost je dovoliti, ako nanese tako, tudi svojcem uda bratovske skladnice, ki se je pograšil pred sovražnikom (§ 4, odstavek 2).

Ako vstopi ud bratovske skladnice, kateremu se je že izplačal njegov rezervni (imovinski) delež, v roku, ustanovljenem v § 1, odstavek 1, v delo pri rudarstvu, pri čigar bratovski skladnici je bil ob času svojega odhoda v vojaško službovanje zavarovan za preskrbnino, more zahtevati uporabljanje predpisa § 1, odstavek 2, le tedaj, ako povrne bratovski skladnici dvignjeni rezervni (imovinski) delež; drugače je ravnati s takim udom bratovske skladnice po predpisih, ki so ustanovljeni v § 1, odstavek 3, za ude bratovske skladnice, ki prestopijo v drugo bratovsko skladnico. Enako more ud bratovske skladnice, kateremu se je že izplačal njegov rezervni (imovinski) delež, le tedaj zahtevati, da ostane zavarovan za preskrbnino pri bratovski skladnici, kateri je pripadal v času svojega odhoda v vojaško službovanje, ako vrne bratovski skladnici dvignjeni rezervni (imovinski) delež. Za vračilo rezervnega (imovinskega) deleža je dovoliti udu bratovske skladnice na njegovo zahtevanje primerne mesečne obroke.

§ 7.

Glavniško vrednost rentnega bremena, ki nastane bratovskim skladnicam po določenih § 3, odstavek 1, in § 4, odstavek 1 in 2, odbivši rezervne (imovinske) deleže, ki so na razpolaganje za preskrbninske upravičence, je plačati z letninami v najdalje 25letni razdolžni dobi. Letnine

zadevajo vsakočasne posestnike tistega rudarstva, v katerem je imel ud bratovske skladnice opravilo v času svojega odhoda v vojaško službovanje, in pobirati jih je enako kakor ostale rudniške prispevke.

Rudarska oblasiva so pooblaščenca zaukazati tudi krajšo nego 25letno razdolžno dobo po tem, kako dolgo bode najbrže trajal rudniški obrat.

Ministrstvo za javna dela more porazumno z ministrstvom za notranje stvari in finančnim ministrstvom tudi dovoliti posestniku rudarstva do vsakočasnega preklica ob primernem zavarovanju, da namesto letnin tekoče zalaga delni znesek pripadajočih preskrbnin, ki ga zadeva.

Natančneje predpise o ravnanju, kadar se ustanavljajo in pobirajo v odstavkih 1 in 2 označene letnine ter kadar se podeljuje v odstavku 3 določeno izjemno dovoljenje, je ustanoviti z ukazom.

§ 8.

O preskrbninskih pravicah, ki jih je prisojati po določilih § 3, odstavek 1, ter § 4, odstavek 1 in 2, sklepajo in obroke dovoljujejo po § 6, odstavek 3, posebni odbori, ki jih je vsakočasno ustanoviti pri bratovskih skladnicah za čas, dokler traja poslovna doba načelstev bratovskih skladnic, in ki naj bodo sestavljeni iz predsednika in štirih udov.

Za predsednika posluje predsednik načelstva bratovske skladnice ali njegov namestnik; po dva uda in enega nadomestnika volita z večino glasov ločeno obe kuriji načelstva bratovske skladnice iz svoje srede.

Za sklepanje odbora je treba, da so navzoči predsednik ali njegov namestnik in štirje udje ali njihovi nadomestniki. Predsednik ali njegov namestnik vodi razpravo; pravice glasovanja nima.

Odbor sklepa z večino glasov. Ako se ne doseže sklep večine, mora predsednik brez vsakega odlašanja predložiti zahtevnikov predlog pristojnemu razsodišču bratovske skladnice v dokončno odločbo (§§ 19 in 20 zakona z dne 28. julija 1889. l. [drž. zak. št. 127] v besedilu zakonov z dne 17. januarja 1890. l. [drž. zak. št. 14] in z dne 17. septembra 1892. l. [drž. zak. št. 178]) ter naznaniti razloge, ki so se v postopanju pred odborom uveljavljali za glasovanje.

Zoper vse odločbe odbora imajo tako zahtevniki in udeleženi posestniki rudnikov, kakor tudi bratovske skladnice, kolikor se jim z odločbo na-

lagajo dajatve ali storitve, pravico tožiti na razsodišču bratovske skladnice v roku treh mesecev po vročitvi odločbe, sicer je tožba izključena.

§ 9.

Nedopustna so določila v ustavu, s katerimi se pridružujejo bratovski skladnici pravice zahtevati povračilo od posestnika rudnika, ker je vzprejel manj sposobne delavce.

§ 10.

Osebam, ki so odrinile v vojaško službovanje, so enake:

1. Osebe, ki se privzamejo na osebno službovanje na podstavi § 4 zakona o vojnih dajatvah in opravah;

2. talci in osebe civilnega stanu, ki jih imajo sovražniki v ujetništvu.

§ 11.

Vojaško službovanje velja za končano s potekom dneva, katerega je ud bratovske skladnice stopil iz aktivne vojaške zveze. Na mesto tega dneva stopi pri osebah, označenih v § 10, št. 1, dan, katerega se je končalo osebno službovanje, pri osebah, označenih v § 10, št. 2, dan, katerega so se, ko so zopet dosegli svobodo, vrnili v ozemlje avstrijsko-ogrske monarhije.

§ 12.

Na ude, ki so v času vojaškega službovanja v delu, ki osnuje zavarovalno dolžnost v zmislu zakona z dne 28. julija 1889. l. (drž. zak. št. 127), in ki prejemajo redno mezdo od delodajalca, se za čas takega dela ne uporablja ta zakon.

Zavezani so zavarovanju po zmislu zakona z dne 28. julija 1889. l. (drž. zak. št. 127) pri bratovski skladnici tistega rudarstva, v katerem imajo delo. Ako pa ima ud v času, ko služi pri vojaki, delo v rudarstvu, pri čigar bratovski skladnici do časa svojega odhoda v vojaško službovanje ni bil zavarovan za preskrbnino, mu je dano na voljo, da ostane za preskrbnino zavarovan pri tisti bratovski skladnici, kateri je pripadal v času svojega odhoda v vojaško službovanje (§ 1, odstavek 3).

§ 13.

Predpisi tega zakona se znislu primerno uporabljajo, kolikor je zajamčena vzajemnost, tudi na ude bratovskih skladnic, ki opravljajo v sedanji vojni neposrednje ali posrednje Nemški državi vojne, zdravstvene ali slične službe.

§ 14.

Ta zakon dobi moč z dnem razglasitve. Zakon velja za čas od 25. dne julija 1914. l. Njegove predpise je uporabljati tudi brez premembe pravil bratovskih skladnic.

Cesarski ukaz z dne 15. septembra 1916. l. (drž. zak. št. 304) izgubi moč z dnem razglasitve tega zakona.

Določila pravil, ki dovoljujejo udom bratovskih skladnic, ki so odrinili v vojaško službovanje, dalje segajoče pravice, se ne izpreminjajo s tem zakonom. Predpisi § 7 se uporabljajo tudi v takih primerih.

§ 15.

Izvršiti ta zakon je poverjeno Mojemu ministru za javna dela v porazumu z Mojim ministrom za notranje stvari in Mojim finančnim ministrom.

V Badnu, 24. dne maja 1918. l.

Karol s. r.

Seidler s. r.

Homann s. r.

271.**Zakon z dne 24. maja 1918. l.,**

s katerim se raztezajo določila § 9 zakona o bratovskih skladnicah z dne 28. julija 1889. l. (drž. zak. št. 127) na ude bratovske skladnice, ki opravljajo v sedanji vojni Nemški državi neposrednje ali posrednje vojne, zdravstvene in slične službe.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora zaukazujem tako:

§ 1.

Določila § 9 zakona o bratovskih skladnicah z dne 28. julija 1889. l. (drž. zak. št. 127) se uporabljajo, dokler je zajamčena vzajemnost, tudi

na ude bratovske skladnice, ki opravljajo v sedanji vojni Nemški državi neposrednje ali posrednje vojne, zdravstvene in slične službe.

§ 2.

Ta zakon dobi moč z dnem razglasitve; z istim dnem se razveljavlja cesarski ukaz z dne 16. septembra 1915. l. (drž. zak. št. 281). Zakon velja za čas od 1. dne avgusta 1914. l.

§ 3.

Izvršiti ga je poverjeno Mojemu ministru za javna dela v porazumu z Mojim ministrom za notranje stvari.

V Badnu, 24. dne maja 1918. l.

Karol s. r.

Seidler s. r.

Homann s. r.

272.**Ukaz pravosodnega ministra z dne 22. julija 1918. l.**

o začetku uradovanja okrožnega sodišča v Pulju.

Z ukazom z dne 16. februarja 1917. l. (drž. zak. št. 64) iz Rovinja v Pulj preloženo okrožno sodišče naj začne uradovati v Pulju s 26. dnem avgusta 1918. l.

Schauer s. r.

273.**Ukaz urada za prehranjevanje ljudi z dne 22. julija 1918. l.**

o občih uravnavi porabljanja žita in mlinških izdelkov.

Na podstavi zakona z dne 24. julija 1917. l. (drž. zak. št. 307) se ukazuje tako:

Člen I.

Določila § 1 ukaza urada za prehranjevanje ljudi z dne 16. januarja 1918. l. (drž. zak.

št. 16) o obči uravnavi porabljanja žita in mlin-
skih izdelkov se razveljavljajo. Na njihovo mesto
naj stopijo nastopna določila:

§ 1.

Dokler se ne ukrene drugače, se določajo
za osebo naslednje množine porabe:

- a) za podjetnike kmetijskih obratov za lastno
prehrano in za prehrano pripadnikov njho-
vega gospodarstva (gospodinjstva), kolikor
delujejo te osebe pri obdelavanju zemlje kakor
kmetijski delavci ali kakor stalni nadzorni
organi, vštevši tiste delavce, upravičence do
preživitka in nameščence, ki jim gre prosta
hrana, mlinski izdelki ali krušno žito za
preživitev ali mezdo, od dovršenega 15. leta
starosti naprej 11 kg žita na mesec;
- b) za osebe te vrste izpod 15 let 9 kg žita na
mesec;
- c) za podjetnike kmetijskih obratov za lastno
prehrano in za prehrano pripadnikov njho-
vega gospodarstva (gospodinjstva), kolikor te
osebe ne delujejo pri obdelavanju zemlje
kakor kmetijski delavci ali kakor stalni nad-
zorni organi, 6.75 kg žita na mesec.

Člen II.

Ta ukaz dobi moč takoj.

Paul s. r.

274.

Ukaz finančnega ministrstva z dne 29. julija 1918. l.

o narejanju tobačnih nadomestil in pridatkov
od 1. dne avgusta 1918. l. počenši in o porab-

ljanju kolkovnic za plačevanje dopustnine za tobačna nadomestila.

Nadomestila in pridatki rezanega tobaka
(razglas finančnega ministrstva z dne 1. maja
1918. l. [drž. zak. št. 167] in ukaz finančnega
ministrstva z dne 13. junija 1918. l. [drž. zak.
št. 215]) se smejo od 1. avgusta 1918. l. po-
čenši narejati le še s posebnim dovoljenjem mono-
polskega oblastva.

Finančna okrajna oblastva so pooblaščena
dovoliti podjetnikom, da podelajo svoje zaloge
sirovin najdalje do 30. dne septembra 1918. l.
Finančno ministrstvo si pridružuje, da na predlog
pristojnih finančnih oblastev, ako treba, izjemoma
dopusti nadaljnji obrat za daljšo dobo. Dovoljenja
monopolskega oblastva se podeljujejo le z uveti
in pogoji, ki jih je določilo finančno ministrstvo,
zlasti le z dolžnostjo plačati dopustnino, ki se
ustanavlja, dokler se ne ukrene drugače, s 6 h
za omotno enoto do 25 g.

Za plačevanje te dopustnine so začasno
določene kolkovnice izdaje 1910 (ukaz finančnega
ministrstva z dne 20. oktobra 1909. l. (drž. zak.
št. 163) po 24 h, na katerih je številka „24“,
ki je nad cesarjevo sliko, popretiskana s šte-
vilko „6“ in vsaka izmed števil „24“, nameščenih
zraven letne številke 1910, popretiskana s poprečno
črto v črni barvi.

Tako popretiskane kolkovnice, ki jih naj
izročajo oskrbništa finančnih deželnih oblastev
osebam, ki imajo na podlagi uradnega potrdila
pravico jih dobivati, po ceni 6 h za vsako kolkov-
nico, se smejo porabljati le za plačevanje dopust-
nine za tobačna nadomestila, ne pa za plačevanje
kolkovnin in neposrednih pristojbin.

Razpečevanje tobačnih nadomestil in pri-
datkov, narejenih na podstavi dovoljenja monopol-
skega oblastva, se dopušča edinole prodajalcem
tobaka in razpečavati se smejo od 1. dne avgusta
1918. l. naprej le še v omotih, zaprtih z vred-
nostnicami po predpisu.

Wimmer s. r.

